

Bruselj, 4. oktober 2024
(OR. en)

14191/24

ACP 104
PTOM 16
GROENLAND 2
FIN 866
RELEX 1222

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	4. oktober 2024
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2024) 437 final
Zadeva:	POROČILO KOMISIJE SVETU o izvajanju finančne pomoči, zagotovljene čezmorskim državam in ozemljem v letu 2023 v skladu s Sklepom o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo, in v okviru 11. Evropskega razvojnega sklada

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2024) 437 final.

Priloga: COM(2024) 437 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 4.10.2024
COM(2024) 437 final

POROČILO KOMISIJE SVETU

**o izvajanju finančne pomoči,
zagotovljene čezmorskim državam in ozemljem v letu 2023 v skladu
s Sklepom o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo, in
v okviru 11. Evropskega razvojnega sklada**

**Poročilo o izvajanju finančne pomoči,
zagotovljene čezmorskim državam in ozemljem v letu 2023 v skladu
s Sklepom o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo, in
v okviru 11. Evropskega razvojnega sklada**

Uvod

Leto 2023 je bilo tretje leto izvajanja sedemletnega obdobja v odnosih med Evropsko unijo (EU) ter 13 čezmorskimi državami in ozemlji (v nadaljnjem besedilu: ČDO) po Sklepu o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo (v nadaljnjem besedilu: novi sklep), iz leta 2021¹.

Partnerstvo med ČDO in EU temelji na delu IV Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) in novem sklepu, sprejetem v skladu s členom 203 PDEU. V skladu s členom 1 novega sklepa je namen sklepa podpreti trajnostni razvoj ČDO in spodbujati uveljavljanje vrednot Unije v širšem svetu.

Novi sklep združuje prejšnja instrumenta, tj. prejšnji sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj², ki ga je podpiral Evropski razvojni sklad (ERS), in dodatni sklep o Grenlandiji³, financiran iz proračuna EU, v en sam instrument z istim virom financiranja (proračun EU), ki se zdaj uporablja za vse ČDO.

Novi sklep je podlaga za načrtovanje sodelovanja s ČDO za obdobje 2021–2027, ki temelji na poglobljenem političnem dialogu in dialogu o politikah. Novemu sklepu je za to obdobje dodeljenih 500 milijonov EUR.

Za obravnavo posebnih potreb in izzivov ČDO se sodelovanje v obdobju 2021–2027 osredotoča na ukrepe, ki so v skupnem interesu ČDO in EU. Na podlagi večletnih okvirnih programov so prednostna področja za sodelovanje na podlagi novega sklepa zlasti zeleni prehod, digitalizacija, delovna mesta in rast ter človekov razvoj. Do konca leta 2023 je bilo sprejetih vseh 16 večletnih okvirnih programov, in sicer 12 teritorialnih večletnih okvirnih programov, en regionalni večletni okvirni program za TAAF⁴, dva regionalna okvirna programa za Karibe in pacifiško regijo ter en znotrajregionalni večletni okvirni program, pri čemer sta bila dva od teh sprejeta v letu 2023 (Wallis in Futuna ter znotrajregionalni večletni okvirni program)⁵.

V letu 2023 so se nadalje izvajali številni ukrepi, financirani iz 11. Evropskega razvojnega sklada v skladu s prejšnjim sklepom o pridružitvi ČDO⁶.

To poročilo zato zajema dejavnosti in podporo iz leta 2023 v skladu z obema sklepoma:

- v **delu I** tega poročila je izpostavljen napredek v okviru prejšnjega sklepa o pridružitvi ČDO in 11. ERS v letu 2023;
- v **delu II** je opisan napredek pri izvajanju novega sklepa v skladu s členom 86;

¹ Sklep Sveta (EU) 2021/1764 z dne 5. oktobra 2021 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji, vključno z odnosi med Evropsko unijo na eni strani ter Grenlandijo in Kraljevino Dansko na drugi strani (Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo).

² Sklep Sveta 2013/755/EU o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji.

³ Sklep Sveta 2014/137/EU o odnosih med Evropsko unijo na eni strani ter Grenlandijo in Kraljevino Dansko na drugi strani.

⁴ Terres australes et antarctiques françaises – Francoska južna in antarktična ozemlja.

⁵ Več informacij o ČDO in sprejetih večletnih okvirnih programih je na voljo na: [Čezmorske države in ozemlja – Evropska komisija \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/europeaid/en/regions-and-countries/overseas).

⁶ Glej opombo 3.

- v **delu III** je izpostavljen napredek, dosežen v dialogu med EU in ČDO v letu 2023;
- **del IV** vsebuje pregled naslednjih korakov za leto 2024 in pozneje;
- **Priloga** vsebuje podrobnejše podatke o finančni pomoči, zagotovljeni za ČDO v letu 2023.

I. SODELOVANJE V OKVIRU 11. ERS ZA ČDO V LETU 2023

Finančna sredstva v okviru 11. ERS za ČDO (prejšnji sklep o pridružitvi ČDO)

Sredstva iz 11. ERS, ki so bila na voljo za ČDO v obdobju 2014–2020, so bila dodeljena na naslednji način v skladu s Prilogo 2 k prejšnjemu sklepu o pridružitvi ČDO:

- 229,5 milijona EUR za teritorialno (dvostransko) sodelovanje;
- 100 milijonov EUR za regionalno sodelovanje in sodelovanje „vseh ČDO“;
- 21,5 milijona EUR za financiranje humanitarne in nujne pomoči;
- 5 milijonov EUR za financiranje subvencij obrestne mere in tehnične pomoči, povezanih s skladom za spodbujanje naložb ČDO;
- 8,5 milijona EUR za študije in tehnično pomoč.

V okviru 11. ERS je bilo do teritorialne dodelitve sredstev upravičenih 16 ČDO. Poleg treh regionalnih programov program z enotno temo za „vse ČDO“ (Green Overseas – v teku) spodbuja sodelovanje med ČDO.

Nekdanje ČDO Združenega kraljestva so ostale upravičene do sredstev ERS in jih koristile do zaključka vseh tekočih programov.

Stanje v letu 2023

a) Teritorialno sodelovanje

V okviru teritorialnih programov za Arubo in Bonaire so se dodelitve sredstev v letu 2023 še naprej izvajale, sodelovanje z Nizozemskim Svetim Martinom in Curaçaom pa je bilo še vedno v zelo zgodnji fazi.

• Karibska regija

Na **Arubi** se je nadaljevalo izvajanje programa za visoko šolstvo (12,29 milijona EUR, izplačanih do konca leta 2023) z uvajanjem učnega načrta na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter zaključkom infrastrukturnih del za fizično postavitev nove fakultete in laboratorijev, ki bodo odprti leta 2024.

Na **Bonairu** se je program proračunske podpore za mlade nadaljeval (2,21 milijona EUR, izplačanih do leta 2023) in naj bi se zaključil leta 2024.

V **Nizozemskem Svetem Martinu** se je v letu 2023 nadaljevalo delo v zvezi z razpisno dokumentacijo za izvedbo ukrepa v vodnem in sanitarnem sektorju, ki naj bi se ob tehnični pomoči izvajal za razvoj čezmejnega sodelovanja s sosednjim Francoskim Svetim Martinom (najbolj oddaljeno regijo EU). Nizozemski Sveti Martin je imel koristi tudi od krepitev odpornosti in odzivanja na nesreče v okviru sredstev 11. ERS za nujne primere (4,87 milijona EUR, izplačanih do leta 2023) za izgradnjo zasilnega zatočišča.

Na **Curaçau** se je v okviru programa za povečanje odpornosti otoka izvajalo tudi pripravljalno delo v zvezi z razpisno dokumentacijo po sklenitvi sporazuma o financiranju konec leta 2021. Pogodba bo predvidoma podpisana leta 2024.

b) Regionalno sodelovanje

• Pacifiška regija

V pacifiški regiji se program regionalnega sodelovanja PROTEGE (Pacific Territories Regional Project for Sustainable Ecosystem Management – regionalni projekt pacifiških ozemelj za trajnostno upravljanje ekosistemov; 36 milijonov EUR) osredotoča na boj proti podnebnim spremembam in degradaciji ekosistemov. Specifični rezultati v okviru programa PROTEGE imajo zelo praktične namene, vključno z izmenjavo dobrih kmetijskih in ribolovnih praks med pacifiškimi ČDO. Sporazum o financiranju je bil podaljšan do oktobra 2024, da se zagotovi več časa za izvajanje dejavnosti.

• Karibi

Na Karibih se program RESEMBID (Resilience, Sustainable Energy and Marine Biodiversity – odpornost, trajnostna energija in morska biotska raznovrstnost; 42,67 milijona EUR, od tega 2,67 milijona EUR iz sredstev B kot podpora zaradi COVID-19) osredotoča na krepitev odpornosti, trajnostno energijo in morsko biotsko raznovrstnost. Medtem ko teritorialni ukrepi lokalno podpirajo trajnostne javne politike na prednostnih področjih na ravni posameznega ozemlja, regionalni ukrepi z združevanjem izkušenj in znanja ter izmenjavo znanja in vzajemnim učenjem po ozemljih povečujejo splošni učinek posredovanja. V letu 2023 se je izvajanje pospešeno nadaljevalo, in sicer s 47 projekti v zvezi z nepovratnimi sredstvi, ki so zajemali vsa upravičena ozemlja (trenutno se izvaja 40 projektov, 7 pa se jih je končalo). V okviru programa so bili doseženi tudi pomembni rezultati na področju odpornosti na nesreče in pripravljenosti nanje, predvsem z diagnostičnimi poročili o pripravljenosti na izredne razmere in odzive na nesreče v vseh ČDO ter okrepljenim partnerstvom s Karibskim skladom za zavarovanje tveganj (CCRIF). Vse dejavnosti v zvezi s pripravljenostjo na tveganja nesreč so se končale. Do zdaj je bilo izplačanih 23,33 milijona EUR.

• Indijski ocean

Kljub velikim logističnim omejitvam in težkemu začetku zaradi COVID-19 se je projekt RECI (Restoration of Islands Ecosystems in the Indian Ocean – obnova otoških ekosistemov v Indijskem oceanu; 4 milijoni EUR) v okviru 11. ERS skozi vse leto 2023 izvajal s polno hitrostjo. V letu 2023 je bil dodeljen znaten del sredstev, in sicer v okviru priprave in izvajanja operacije deratizacije na Amsterdamskem otoku. Opozoriti je treba na številne komunikacijske dejavnosti: komunikacijski načrti za operaciji na Tromelinu in Amsterdamskem otoku, objava člankov, izdelava knjižice o programu RECI, žig programa RECI in več videoposnetkov. Že julija 2022 je bila podpisana sprememba sporazuma o financiranju, s katero se je obdobje izvajanja podaljšalo za 20 mesecev (do januarja 2025), da bi bilo mogoče dokončati vse načrtovane dejavnosti.

• Tematski program Green Overseas (GO) za vse ČDO

Ta program s proračunom 17,8 milijona EUR, ki se financira iz 11. ERS, zajema tako ČDO EU kot tudi nekdanja britanska čezmorska ozemlja. Osredotoča se na spodbujanje trajnostne energije in okrepljeno odpornost na podnebne spremembe. Leta 2023 je bil vzpostavljen mehanizem GO, ki temelji na povpraševanju. Posledično je bilo za različne študije ali tehnično pomoč pri ukrepih, ki so neposredno povezani s podnebnimi spremembami, izbranih

33 projektov. Razvita sta bila spletišče in spletna platforma. V okviru projekta je bil na konferenci COP 28 v Dubaju organiziran tudi spremljevalni dogodek o vlogi večdimenzionalnega indeksa ranljivosti (MVI) pri financiranju z vzvodom za krepitev odpornosti. S to dejavnostjo se je tudi pojavila potreba po forumu za podnebno financiranje za ČDO, ki bo potekal oktobra 2024 v Bruslju.

c) Tehnična pomoč in institucionalna podpora

Leta 2022 je bila vzpostavljena mladinska mreža ČDO, ki se financira v okviru 11. ERS za tehnično sodelovanje v višini 560 000 EUR. Obdobje izvajanja je tri leta.

Izbrana je bila prva skupina 25 mladih (starih od 20 do 28 let) iz 10 različnih ČDO, ki so se podali na enoletno učno pot, da bi izvedeli več o partnerstvu EU-ČDO in delovanju evropskih institucij ter se povezali z enako mislečimi mladimi iz drugih ČDO.

Leta 2023 je prva skupina uspešno zaključila svoj mandat, izbrana pa je bila nova skupina 25 mladih s člani iz **vseh 13 ČDO, povezanih z EU**. Člani mladinske mreže ČDO so imeli v okviru svojega enoletnega mandata priložnost, da oktobra 2023 opravijo tedenski študijski obisk v Bruslju, se udeležijo različnih spletnih seminarjev in spletnih srečanj, sodelujejo na tematsko zanimivih dogodkih, povezanih s ČDO in/ali mladimi, ter si skupaj prizadevajo za prispevek k forumu ČDO-EU (ki je potekal februarja 2024 v Bruslju).

d) Evropska investicijska banka (EIB)

Sklad za spodbujanje naložb ČDO (sredstva v višini 48,5 milijona EUR), ki ga je upravljal EIB v skladu s prejšnjim sklepom o pridružitvi ČDO iz leta 2013, je zagotovil financiranje subvencioniranih obrestnih mer in tehnične pomoči (5 milijonov EUR). EIB je financiranje sklada dopolnila z lastnimi sredstvi (do 100 milijonov EUR). Sklad je z novim sklepom prenehal obstajati, operacije pa so se zaključile leta 2020 in 2021.

V skladu s sporazumom o prenosu med Komisijo, Združenim kraljestvom in EIB, podpisanim februarja 2023, bodo neto vrnjena sredstva, ki izhajajo iz sklada za spodbujanje naložb ČDO, dodana kot letna dopolnitev nedodeljenih sredstev na podlagi novega sklepa. Do leta 2027 se pričakujejo vrnjena sredstva v višini približno 35 milijonov EUR, od katerih je bilo do konca leta 2023 prejetih 13,6 milijona EUR.

ČDO so zdaj upravičeni, da predlagajo projekte v okviru novega instrumenta InvestEU na konkurenčni podlagi, saj za ČDO ni več namenskih dodelitev sredstev. Podpora se zagotavlja, kadar je to mogoče. S pomočjo Komisije je na primer leta 2023 v Francoski Polineziji in Novi Kaledoniji potekala misija EIB za spodbujanje sodelovanja pacifiških ČDO.

II. SODELOVANJE V SKLADU Z NOVIM SKLEPOM O ČDO V LETU 2023

Finančna sredstva v okviru novega sklepa

500 milijonov EUR, ki so na voljo ČDO za obdobje 2021–2027, je razdeljenih na naslednje dodelitve sredstev na podlagi Priloge 1 k novemu sklepu:

- 164 milijonov EUR za teritorialne (dvostranske) dodelitve sredstev ČDO, razen Grenlandiji;
- 225 milijonov EUR za teritorialno (dvostransko) dodelitev sredstev Grenlandiji;

- 76 milijonov EUR za regionalno sodelovanje, od tega 15 milijonov EUR za znotrajregionalno sodelovanje ČDO z njihovimi sosedi, ki niso ČDO;
- 22 milijonov EUR za ukrepe za izvajanje študij in tehnično pomoč;
- 13 milijonov EUR za nedodeljena sredstva za nepredvidene okoliščine, nove izzive ter nove mednarodne pobude in prednostne naloge.

Vrnjeni zneski iz zdaj že neobstoječega sklada za spodbujanje naložb ČDO, ki ga je upravljala EIB, bodo po prejetju dodani nedodeljenim sredstvom.

V skladu z novim sklepom je 12 (od 13) ČDO upravičenih do dvostranske dodelitve sredstev, opredeljene v skladu z merili, določenimi v novem sklepu. Francoska južna in antarktična ozemlja, ki so edina nenaseljena ČDO, se štejejo za regijo zaradi upravičenosti do financiranja v skladu s členom 84(1) novega sklepa, tako da imajo koristi od namenskega regionalnega programa namesto od dvostranske dodelitve sredstev.

Namen **treh regionalnih programov** za Karibe ter Tihi in Indijski ocean je spodbujanje sodelovanja med ČDO iz iste regije, ki imajo podobne izzive in prednostne naloge. Ukrepi, ki se financirajo v okviru regionalnih dodelitev sredstev, podpirajo pripravo in izvajanje celovitih regionalnih programov in projektov za obravnavanje teh izzivov. Glavna novost novega sklepa so **znotrajregionalna finančna sredstva**, namenjena spodbujanju sodelovanja med ČDO in njihovimi sosednjimi afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami (AKP) in/ali drugimi tretjimi državami ter najbolj oddaljenimi regijami EU.

Stanje v letu 2023

a) Teritorialno sodelovanje

Leta 2023 se je končalo načrtovanje teritorialnih dodelitev sredstev ČDO. Zdaj so vzpostavljeni **vsi teritorialni večletni okvirni programi**, pri čemer je bil zadnji sprejet leta 2023, in sicer večletni okvirni program za Wallis in Futuno, ki spodbuja socialno-ekonomski razvoj s poudarkom na trajnostnem turizmu (20,4 milijona EUR).

Izvajanje dodelitev sredstev za sodelovanje za obdobje 2021–2027 je v letu 2023 dobilo močan zagon s tremi večletnimi akcijskimi načrti (digitalizacija prek časovnega načrta za e-upravo za Arubo – 14,2 milijona EUR, izobraževanje za Grenlandijo za leti 2024 in 2025 – 71,25 milijona EUR ter podporni ukrepi za leti 2023 in 2024 – 3,4 milijona EUR) ter letnima akcijskima načrtoma (voda in sanitarna ureditev za Bonaire – 4,6 milijona EUR ter zelena rast za Grenlandijo – 22,5 milijona EUR), odobrenima pred koncem leta 2023. Prednostna področja teh ukrepov so v celoti v skladu s prednostnimi nalogami zelenega dogovora, agendo za digitalno dobo ter agendo za delovna mesta in rast. S sprejetjem teh ukrepov so obveznosti za obdobje 2021–2023 skupaj dosegle 42 % skupnih sredstev iz novega sklepa v višini 500 milijonov EUR. Opozoriti je treba, da se teme, povezane z zelenim dogovorom, odražajo v 14 od 16 sprejetih večletnih okvirnih programov. To pomeni, da bo približno 47 % vseh sredstev iz novega sklepa uporabljenih za sodelovanje v okviru zelenega dogovora (npr. na področju energije iz obnovljivih virov, biotske raznovrstnosti, zmanjševanja tveganja nesreč, trajnostnega kmetijstva, ravnanja z odpadnimi vodami in zelene rasti).

Za karibske ČDO so bili leta 2023 podpisani trije sporazumi o financiranju, in sicer za Sabo (trajnostna energija in energija iz obnovljivih virov – 4,1 milijona EUR), Sveti Evstahij (trajnostna energija – 2,9 milijona EUR) in Sveti Bartolomej (obvladovanje tveganja nesreč –

2,5 milijona EUR). Za Sabo in Sveti Bartolomej so bila leta 2023 izvedena prva izplačila v višini 2,5 milijona EUR oziroma 0,25 milijona EUR.

Za pacifiške ČDO sta bila leta 2023 podpisana dva sporazuma o financiranju, in sicer za Francosko Polinezijo (trajnostno upravljanje voda – 31,1 milijona EUR) in Novo Kaledonijo (energetski prehod – 30,9 milijona EUR). Prvo izplačilo v višini 6 milijonov EUR je bilo leta 2023 nakazano Francoski Polineziji.

Na otokih **Sveta Peter in Mihael** napreduje izvajanje programa proračunske podpore za trajnostni turizem s polno hitrostjo. Leta 2023 so bili sprejeti pomembni ukrepi za trajnostni razvoj, kot so večletno načrtovanje energetskih programov, spodbujanje trajnostnega turizma in podpora obnovljivim virom energije. Kar zadeva gospodarsko diverzifikacijo, so bile izvedene pobude, kot so odprti podatki, platforma za množično financiranje in strategija za privlačnost podjetništva. Poleg tega so potekala prizadevanja za spodbujanje vključevanja (s podpornimi programi, usposabljanjem in pobudami) za izboljšanje zaposljivosti mladih in invalidov. Natančneje, proračunska podpora EU je omogočila usposabljanje 421 mladih (od 807 mladih od skupno 5 974 prebivalcev). Prvo izplačilo v višini 7 milijonov EUR je bilo izvedeno leta 2023.

Na **Grenlandiji** se je končala proračunska podpora za izobraževanje, sprejeta leta 2021, pri čemer je zadnje plačilo skupaj znašalo 27,8 milijona EUR, od tega 5,3 milijona EUR za variabilno tranšo. S tem programom je bil med drugim dosežen napredek pri uporabi rešitev IT v odziv na pomanjkanje učiteljev, pri boljšem sektorskem usklajevanju in spodbujanju inovativnih spretnosti.

Novi izobraževalni program za obdobje 2023–2024 se osredotoča na prekvalifikacijo in izpopolnjevanje, izboljšane učne načrte za poklicno izobraževanje in dobro počutje študentov na podlagi nove grenlandske strategije za izobraževanje. Izvajati se je začel v prvi polovici leta 2024

Leta 2023 je bil sprejet ukrep na novem prednostnem področju zelene rasti, in sicer v višini 22,5 milijona EUR. Spodbujal bo sodelovanje na področju trajnostne energije, surovin, okolja in raziskav. V skladu s strategijo EU Global Gateway naj bi ukrep omogočil, da EU na Grenlandiji okrepi prizadevanja za napredek pri zelenem prehodu, npr. na ključnem področju kritičnih surovin v skladu z memorandumom o soglasju na področju vrednostnih verig trajnostnih surovin, podpisanim novembra 2023.

Skozi leto 2023 so se nadaljevale priprave na odprtje urada Evropske komisije v Nuuku, ki je bil uradno odprt 15. marca 2024. Ta urad bo olajšal upravljanje znatne podpore EU Grenlandiji (225 milijonov EUR v skladu z novim sklepom) in v sodelovanju s posebnim odposlancem za arktična vprašanja prispeval k poglobitvi našega partnerstva, med drugim tudi s političnim dialogom. Poleg tega bo urad zagotavljal informacije ter spodbujal zasebne in javne naložbe EU na Grenlandiji v sodelovanju z ustreznimi službami Komisije in drugimi partnerji, vključno z EIB, ob upoštevanju veljavnih finančnih instrumentov EU in v podporo izvajanju prednostnih nalog strategije Global Gateway.

b) Regionalno sodelovanje

S sprejetjem znotrajregionalnega večletnega okvirnega programa leta 2023 so zdaj vzpostavljeni tudi vsi regionalni večletni okvirni programi⁷. Regionalni večletni okvirni program za Karibe, ki se osredotoča na trajnostno upravljanje naravnih virov, je bil sprejet že leta 2022, leta 2023 pa se je začela misija za oblikovanje ukrepa. Leta 2023 se je nadaljevalo

⁷ Večletni okvirni program za pacifiško regijo (zeleni in modri prehranski sistemi) in večletni okvirni program za Francoska južna in antarktična ozemlja (biotska raznovrstnost) sta bila sprejeta že leta 2021.

delo v zvezi s pripravo izvedbenega ukrepa za regionalni večletni okvirni program za Francoska južna in antarktična ozemlja, da bi bil ukrep sprejet leta 2024. Osredotočil se bo na ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekoloških funkcij morskega okolja Francoskih južnih in antarktičnih ozemelj ter jugozahodnega Indijskega oceana. Leta 2023 se je nadaljevalo tudi oblikovanje ukrepov regionalnega večletnega okvirnega programa za pacifiško regijo.

Poleg tega so za okrepitev regionalnega povezovanja ČDO v njihovih regijah in reševanje svetovnih izzivov, kot so podnebne spremembe, izguba biotske raznovrstnosti in neustrezna prehranska varnost, ter za doseganje trajnostnega razvoja z okrepljeno povezljivostjo v novem sklepu predvidena namenska sredstva za znotrajregionalno sodelovanje. V ta namen so predvidena sredstva v višini 15 milijonov EUR, ustrezni večletni okvirni program pa je bil sprejet novembra 2023. Izmenjave s ČDO v vsaki regiji o načrtovanju teh sredstev so se začele v zadnjem četrtletju leta.

c) Tehnična pomoč in institucionalna podpora

Leta 2023 se je nadaljevala mobilizacija tehnične pomoči, zlasti za podporo organom ČDO pri oblikovanju novih ukrepov za Bonaire, Arubo, Francoska južna in antarktična ozemlja, Wallis in Futuno, Grenlandijo in regionalni program za Karibe. Podpora je zajemala tudi začetno fazo organizacije letnega foruma ČDO-EU februarja 2024 v Bruslju, za katerega je bila novembra 2023 sklenjena pogodba s ponudnikom storitev. Poleg tega je bila s komunikacijsko kampanjo izbrana specializirana agencija za spodbujanje partnerstva med ČDO in EU. Leta 2023 je bilo v okviru skladov za tehnično sodelovanje skupaj izplačanih 0,9 milijona EUR.

Poleg tega je EU leta 2023 s tehnično pomočjo podprla zvezo čezmorskih držav in ozemelj pri organizaciji institucionalnega dialoga z EU in ministrske konference zveze čezmorskih držav in ozemelj, ki je potekala ob robu foruma ČDO-EU februarja 2024 v Bruslju. Kot je podrobno opisano v nadaljevanju, so resne upravne in institucionalne pomanjkljivosti zveze čezmorskih držav in ozemelj skozi vse leto ovirale učinkovitejši in tekoč dialog med ČDO in EU.

Zveza čezmorskih držav in ozemelj

Komisija že dolgo odločno podpira zvezo čezmorskih držav in ozemelj ter priznava njeno pomembno vlogo pri izvajanju partnerstva med EU in ČDO. Od leta 2018 je na zahtevo zveze namesto prejšnje podpore za tehnično pomoč začela financirati tekoče stroške njenega sekretariata s pogodbami o dodelitvi nepovratnih sredstev.

Zveza ima sedež v Bruslju pod pravno obliko zasebnega subjekta v skladu z belgijskim pravom (neprofitna organizacija). Od leta 2020 se sooča z vse večjimi notranjimi upravnimi težavami, ki so privedle do zamrznitve njenega bančnega računa leta 2022, ki je bil uradno sproščen šele maja 2023. Zato je bil sekretariat zveze velik del leta 2022 in 2023 ohromljen, pogoji za podpis novih nepovratnih sredstev leta 2023 pa niso bili izpolnjeni.

Leta 2023 je Komisija revidirala pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev za leti 2020 in 2021, predhodne ugotovitve pa so bile posredovane zvezi. Za leto 2022 je bilo Komisiji predloženo obsežno poročilo o preverjanju odhodkov. S tem povezana posvetovanja med Komisijo in zvezo še potekajo.

Komisija je pozvala zvezo, naj sprejme potrebne ukrepe za okrepitev svojih sistemov notranjih kontrol ter okrepi svoje upravne zmogljivosti in prakse upravljanja. Glede na navedeno je zveza leta 2023 izvedla posvetovanje s svojimi člani in pripravila strateško posodobitev svoje strategije za obdobje 2021–2027, pri čemer se je osredotočila na institucionalne in upravne vidike.

III. INSTITUCIONALNI DIALOG V LETU 2023

V novem sklepu so opredeljena tri telesa dialoga (člen 14):

Forum ČDO-EU

Letni forum je najvišje politično telo dialoga med ČDO in EU. Za leto 2023 je bil prvotno načrtovan v zadnjem četrtletju leta 2023, vendar je bil preložen na februar 2024, pri čemer je zvezi čezmorskih držav in ozemelj po načelu rotacije predsedovala Grenlandija.

Tristranska posvetovanja/srečanja

Leta 2023 so v Bruslju potekala tri tristranska srečanja med Komisijo (ki jim je predsedovala), predstavniki ČDO in državami članicami, s katerimi so ČDO povezani (marca, junija in oktobra, vsa v hibridni obliki). Ponudila so platformo za dialog za izmenjavo ustreznih informacij, razmislek o prednostnih temah skupnega interesa in spremljanje napredka pri izvajanju sklepa o pridružitvi. Poleg tega so omogočila skupno delo v zvezi z zamislimi o tem, kako oblikovati vlogo ČDO v strategiji Global Gateway ter poglobiti dialog in delo na področju naložb. Druga vprašanja, o katerih je potekala razprava, so zadevala institucionalne razmere zveze čezmorskih držav in ozemelj, stanje pripravljenosti in nadaljnje korake v zvezi z izvajanjem sredstev iz novega sklepa za znotrajregionalno sodelovanje, pripravo komunikacijske kampanje za vse ČDO in predstavitev pilotne pobude ČDO in najbolj oddaljenih regij o kulturi (Archipel). Na oktobrskem tristranskem srečanju je bilo mogoče opredeliti skupne prednostne naloge foruma ČDO-EU februarja 2024 v Bruslju, izmenjati mnenja o načrtovanem usposabljanju ČDO o njihovem okrepljenem sodelovanju v horizontalnih programih EU ter države članice in ozemlja obvestiti o tekočih dejavnostih v okviru projekta mladinske mreže ČDO.

Ad hoc partnerske delovne skupine

Partnerske delovne skupine so odvisne od povpraševanja, pri čemer leta 2023 ni bilo organiziranih nobenih srečanj.

Institucionalni dialog v letu 2023 je bil zaznamovan s pomanjkanjem proaktivnosti in usklajevanja s strani zveze čezmorskih držav in ozemelj zaradi njenih upravnih težav.

IV. OBETI ZA PRIHODNOST

Načrtovanje dodelitev sredstev v okviru novega sklepa je končano, razen za nedodeljena sredstva na podlagi Priloge I k novemu sklepu (glej spodaj).

Leta 2024 sta predvidena dva nova izvedbena ukrepa: (i) regionalni ukrep za Karibe za prehransko varnost, vodo in biotsko raznovrstnost (21 milijonov EUR) ter (ii) socialno-ekonomski razvoj za Wallis in Futuno (20,4 milijona EUR). Oblikovanje regionalnega ukrepa za pacifiško regijo za trajnostne prehranske sisteme (36 milijonov EUR) bo dokončano leta 2024 in uradno sprejeto v začetku leta 2025.

Hkrati se bo do zaključka nadaljevalo izvajanje še neizvedenih dejavnosti iz prejšnjega sklepa o pridružitvi ČDO (11. ERS), zlasti tematskega programa Green Overseas, in regionalnega programa RESEMBID.

Prednostna naloga za leto 2024 je tudi nadaljevanje dela v zvezi s pripravo ukrepov v okviru znotrajregionalnega večletnega okvirnega programa. Začeli se bodo tudi razmisleki o tem, kako uporabiti nedodeljena sredstva iz novega sklepa v skladu s prednostnimi nalogami strategije Global Gateway in po možnosti v kombinaciji z regionalnimi/znotrajregionalnimi dodelitvami sredstev.

Za leto 2024 in v prihodnje bo pomembno bolj strateško izkoristiti odlične odnose med ČDO in EU ter dodatno okrepiti vlogo ČDO v ustreznih regionalnih strategijah EU, med drugim tudi za Arktiko, indijsko-pacifiško regijo in Latinsko Ameriko, ter v Samojskem sporazumu. Medtem ko so programi teritorialnega/dvostranskega sodelovanja dobro usklajeni s strategijo Global Gateway, bo prednostna naloga ukrepanja EU tudi spodbujanje tesnejših medsebojno koristnih regionalnih partnerstev med ČDO ter njihovimi sosednjimi državami in ozemlji, vključno z državami AKP in državami, ki niso AKP, ter najbolj oddaljenimi regijami. Kot horizontalna prednostna naloga bo za naše partnerstvo ključno tudi nadaljnje udejstvovanje mladih.

S komunikacijsko kampanjo, ki se je začela leta 2023, se bo še bolj povečala ozaveščenost in ustvarilo pozitivno mnenje javnosti o partnerstvu med ČDO in EU. To bo dopolnjeno z namenski dejavnostmi usposabljanja za spodbujanje zmogljivosti ČDO za njihovo večjo udeležbo v horizontalnih programih EU.

Komisija bo še naprej sodelovala z zvezo čezmorskih držav in ozemelj, med drugim tudi v okviru tristranskih posvetovanj, pri nadaljnjem ukrepanju na podlagi revizij in preverjanj odhodkov v zvezi z nepovratnimi sredstvi za leta 2020, 2021 in 2022. Hkrati bodo razvite namenske sheme tehnične pomoči, ki bodo pomagale zvezi čezmorskih držav in ozemelj pri njenih prizadevanjih za reforme in rednih dejavnostih.

Naslednji forum ČDO-EU, ki naj bi potekal leta 2025 na Arubi, bo omogočil oceno izvajanja finančnega sodelovanja na podlagi novega sklepa, razpravo o temah skupnega interesa ter strateško usmerjanje partnerstva med EU in ČDO.